

A close-up photograph of a man with short brown hair, wearing dark sunglasses and a denim jacket over a pink shirt. He is smiling slightly. Behind him, a rainbow flag is visible, and the background shows green trees. The image is partially obscured by a green graphic element on the right side.

STEL JE VOOR...

**DRONTEN
GEEFT
HOMO'S
DE RUIMTE**

GROENLINKS

Initiatiefvoorstel LHBT-emancipatie

A close-up photograph of a person's clothing, showing a denim jacket over a pink shirt. The image is partially obscured by a green graphic element on the right side.

WWW.GROENLINKSDRONTEN.NL

Toelichting, cijfers en feiten

Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat 6% van de Nederlandse bevolking homoseksueel, lesbisch of biseksueel is en ook als zodanig leeft.¹ Theoretisch komt dit neer op zo'n 2.400 mensen in de gemeente Dronten. 0,5% van de Nederlanders heeft een ambivalente genderidentiteit en voelt zich niet thuis in het eigen lichaam, ook wel transgenders genoemd. Omdat deze minderheden in hun leven op dezelfde manier geconfronteerd worden met hun 'anders zijn' en het een geaardheid betreft, worden ze beleidsmatig geschaard onder één groep: de LHBT's.

Sociale uitzonderingspositie

Een groot deel van de LHBT-groep komt niet uit voor zijn of haar voorkeur. Zo heeft een derde van de mannen en een kwart van de vrouwen niets aan collega's verteld over hun seksuele geaardheid. Naar de burens is men ook terughoudend; slechts 60% van de mannelijke LHBT's geeft aan dat de burens weten dat zij homo zijn. De terughoudendheid komt voort uit schaamte (vanwege het 'anders zijn') en angst om niet geaccepteerd te worden. In een aantal gevallen is dit ook daadwerkelijk het geval. Daarnaast keren in veel gevallen familie en vrienden zich af van LHBT's nadat deze voor hun geaardheid zijn uitgekomen, onder andere vanwege geloofsovertuiging.

Deze uitzonderingspositie betekent dat de sociale omgeving van de meeste LHBT's anders is dan die van de meeste andere mensen. Dit heeft niet alleen effect op hun eigen welzijn, maar ook op hun fysieke gezondheid én op de inpassing van verschillende beleidsterreinen zoals de WMO, participatiewet en jeugd- en ouderenzorg in hun leven.

---

¹ Keuzenkamp (2010) , *Steeds gewoner, nooit gewoon: acceptatie van homoseksualiteit in Nederland*

Veiligheid

70% van de Nederlandse LHBT's geeft aan ooit agressie en negatieve uitingen te hebben meegemaakt.² Aangiften worden pas sinds kort onder een aparte rubriek geregistreerd, dus het is niet met zekerheid te zeggen of het aantal toeneemt. Wel zijn homoseksuele mannen en lesbische vrouwen zich steeds onveiliger gaan voelen in de openbare ruimte.³ Ten opzichte van het gemiddelde voelen 10% méér LHBT's zich onveilig. Velen passen zich hun gedrag hierop aan, door bijvoorbeeld niet (meer) hand in hand te lopen, bepaalde publieke plaatsen te mijden of niet (officieel) te gaan samenwonen. De omgekeerde wereld.

De gevoelens van onveiligheid van LHBT's komen niet uit de lucht vallen: ze worden ondersteund door de criminaliteitscijfers. Het Centraal Bureau voor de Statistiek meldt dat in 2012 LHBT's anderhalf keer zoveel slachtoffer zijn geworden van criminaliteit ten opzichte van het landelijk gemiddelde, en in het geval van geweldsdelicten zelfs tweemaal zoveel.

Sinds de politie is getransformeerd tot een Nationale Politie, heeft de Politie Flevoland geen speciale agent meer die zich richt op homo(gewelds)delicten. Desondanks is het voor een LHBT die aangifte wil doen belangrijk dat deze terecht kan bij een agent die zich kan inleven in de situatie en ervaring heeft met vergelijkbare zaken. Teveel nog worden zaken op hun beloop gelaten tot ze escaleren, met geweld, gezondheidsproblemen en/of gedwongen verhuizingen tot gevolg.

---

² Schuyf (2009), *Geweld tegen homoseksuele mannen en lesbische vrouwen*

³ Centraal Bureau voor de Statistiek (2013)

Veiligheid omvat niet alleen criminele delicten, maar ook minder zware (maar daardoor niet per definitie minder ingrijpende) zaken. Zo is 40% van de lesbische vrouwen in 2010 uitgescholden, 30% belachelijk gemaakt en 80% op een nare manier ondervraagd. Voor het grootste deel vindt dit plaats in publieke ruimten door vreemden, maar ook bekenden (bijvoorbeeld familie, collega's of schoolgenoten) spelen een rol.⁴

Acceptatie

De huidige wetgeving in Nederland voorziet in nagenoeg dezelfde rechten voor paren van hetzelfde geslacht als voor man en vrouw. Dat deze 'voorkant' goed geregeld is, is een mooi uitgangspunt. 'Slechts' 9% van de Nederlanders is dan ook negatief ten opzichte van homoseksualiteit in het algemeen.

Dit wordt echter anders als het gaat om daadwerkelijk gelijke rechten en homoseksuele uitingen. 20% van de mensen is tegen adoptie door homoseksuele paren. Een derde van de Nederlanders heeft minder moeite met een man en vrouw die hand in hand lopen, dan met twee mannen. En 40% van de voorbijgangers neemt aanstoot aan twee zoenende mannen op straat, terwijl slechts 13% daar moeite mee heeft als een man een vrouw zoent.⁵

'Homo' en 'flikker' zijn de op twee na meest gebruikte scheldwoorden in Nederland.⁶ Dit geeft niet alleen weer dat homoseksualiteit nog steeds een negatieve lading heeft, maar vergroot dit beeld ook elke keer dat het wordt uitgesproken.

---

4 Keuzenkamp & Oudejans (2011), *Gewoon aan de slag?*

5 Keuzenkamp (2010), *Steeds gewoner, nooit gewoon: acceptatie van homoseksualiteit in Nederland*

6 Onderzoek Rijksuniversiteit Groningen (2008)

Zichtbaarheid

Negatieve reacties en andere vormen van gebrek aan acceptatie komen voor een groot deel voort uit het gebrek aan zichtbaarheid en ondersteuning vanuit publieke organisaties. 'Onbekend maakt onbemind' gaat hier zeker op. Lange tijd vertoonden media alleen excentrieke uitspattingen van LHBT's en actievoerende belangenorganisaties. Dat deze opvallend en 'gekleurd' te werk gaan is een logische stap en de meest effectieve manier om op korte termijn aandacht te vragen en rechten te verwerven, maar niet altijd goed voor de maatschappelijke beeldvorming.

Dat LHBT's zich thuis moeten kunnen voelen in de maatschappij is een boodschap die de gemeente Dronten actief kan uitstralen. In het emancipatiebeleid dient daarom aandacht besteed te worden aan de openbare ondersteuning van LHBT's. Dit betreft onder andere het pro-actief uitdragen van landelijke wetgeving, zoals het homohuwelijk (geen weigerambtenaren), het erkennen van een kind door twee lesbische moeders (idem dito), verplichte voorlichting op scholen (stimuleren en fysiek aanbieden daarvan) en het opnemen van specifiek diversiteitsbeleid in de interne organisatie én bij externe aanbestedingen.

Als LHBT's of hun omstanders hulp of voorlichting wensen, dienen ze daarvoor bij de gemeente aan te kunnen kloppen. Daarvoor moet specifieke kennis aanwezig zijn bij ambtenaren (onder andere burgerzaken, WMO-balie, sociale zaken) en deze dienen te kunnen doorverwijzen naar organisaties die de belangen van LHBT's behartigen. Op de website en in de gemeentegids vermeldt de gemeente deze organisaties ook, en geeft men aan welke voorzieningen in de gemeente expliciet homovriendelijk zijn.

Tot slot wordt van de gemeente een positieve en ondersteunende houding verwacht ten opzichte van LHBT-emancipatiebevorderende initiatieven. Een burgemeester en/of wethouder die actief opkomt voor LHBT's brengt gesprek (en verandering) op gang in de maatschappij.

Jeugd en onderwijs

LHBT-jongeren zijn op veel manieren hetzelfde als andere jongeren, maar hebben aantoonbaar vaker te maken met stress en spanning.⁷ Dit komt onder andere doordat ze positieve rolmodellen en toekomstscenario's missen in hun directe omgeving, waardoor ze stress en spanning lastiger kunnen relativeren. Hulp zoeken is lastig: de drempel is hoog en ouders en anderen uit de direct omgeving weten vaak lange tijd van niets. Door onzekerheid en negatieve beeldvorming wachten jongeren gemiddeld 3,7 jaar voordat ze iemand voor het eerst vertellen over hun seksuele voorkeur.⁸ Wanneer ouders wel op de hoogte zijn, moeten zij er vaak eerst zelf (lange tijd) aan wennen voordat ze hun kind effectief kunnen ondersteunen.

LHBT-geaardheid wordt door jongeren onderling nog minder goed geaccepteerd dan door volwassenen. In 2007 zei 42% van de Utrechtse brugklassers⁹ de vriendschap te verbreken wanneer een vriend of vriendin uit de kast zou komen. Onderzoek in Rotterdam (2008) liet met 44% een vergelijkbaar resultaat zien. De stelling "je kunt maar beter voor je houden dat je homo bent, anders word je gepest" wordt door 59% van de jongens op middelbare scholen in Utrecht onderschreven.¹⁰

---

7 Movisie (2013), *LHBT-jongeren: van kwetsbaar tot weerbaar*

8 Onderzoek Sociaal Cultureel Planbureau (2010)

9 Niet-representatief onderzoek Movisie (2007)

10 Gemeente Utrecht (2008), *Jeugdmonitor*

De issues van jonge LHBT's hebben veel effect op hun welzijn. Ze staan voor de uitdaging om zich een weg te vinden in een samenleving waarin zij niet de norm maar een uitzondering zijn. Dat is niet altijd even makkelijk. 1 op de 8 LHBT-jongeren heeft vaak tot heel vaak depressieve klachten. 9% van de LHBT-jongeren heeft weleens een zelfmoordpoging gedaan¹¹: veel meer dan onder normale jongeren. Onder transgenders ligt dit nog veel hoger: maar liefst 20% van hen heeft ooit geprobeerd zichzelf van het leven te beroven.¹²

Voor LHBT-jongeren is vooral steun van elkaar erg belangrijk. Dit kan via (online) jongerenverenigingen als Expresso en Jong&Out. In de directe omgeving van Dronten is echter geen fysiek jongeren netwerk aanwezig. Verder is steun van ouders en vrienden belangrijk. Hulpverleners, leraren en andere professionals kunnen ook een grote rol spelen in het weerbaar maken van LHBT-jongeren. Voorlichting is essentieel. Niet alleen (met praktijkvoorbeelden) op scholen, maar ook voorlichting van ouders.

Zorg en ouderen

LHBT's hebben een andere zorgbehoefte dan hetero's. Discriminatie, het verhullen van seksuele oriëntatie en seksueel en fysiek geweld leiden tot meer stress dan gemiddeld. Daardoor ontwikkelen ze meer gezondheidsklachten, zowel lichamelijk als psychisch. Zo hebben homoseksuele mannen vaker last van stemmings- en angststoornissen, en LHBT's in het algemeen vaker een depressie. Homoseksuele mannen denken vijfmaal zoveel aan zelfmoord en lesbische vrouwen tweemaal zo vaak dan hetero's.¹³

---

11 Boote (2012), *Laat je niet kisten, suïcidepreventie onder LHBT-jongeren*

12 Sociaal Cultureel Planbureau (2012), *Worden wie je bent*

13 De Graaf e.a. (2006), *Sexual orientation and suicidality*

Uit onderzoek naar ervaringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag komt naar voren dat de hele LHBT-groep een risicogroep vormt.¹⁴ In Nederland en andere westerse landen vormen homomannen de grootste groep hiv-positieven.¹⁵ Daarnaast komen ook andere soa's zoals hepatitis, chlamydia en gonoroe vaker voor. Preventie, voorlichting en behandeling vereisen een specifieke aanpak.

Wanneer een LHBT een beroep doet op een hulpverlener, is specifieke kennis over LHBT-leefstijlen vereist. LHBT's moeten zelf steeds aangeven dat hun seksuele voorkeur en/of gender-identiteit voor hen van belang is, maar veel mensen voelen schroom om dat te doen. In het geval van transgenders is de medische situatie nog specifiek en voor sommigen beschamend.

Niet alleen kampt een LHBT-er met andere problemen dan een heteroseksueel persoon, ook zijn familiebanden vaak verslechterd en is het kennissennetwerk veel wijder door het land verspreid. Dit heeft gevolg voor de zorg die deze persoon van zijn eigen omgeving kan ontvangen.

Onderzoek leert dat veel roze ouderen zich in het ouderenwerk niet herkend voelen, vereenzamen en depressief worden. Veel van hen kunnen in een verzorgingstehuis niet zichzelf zijn. Ze worden buitengesloten, achtergesteld of gediscrimineerd en kruipen om die reden weer 'terug de kast in'.¹⁶ Onder professionals en management van instellingen leeft het idee dat ouderen niet homo, lesbisch of transgender zouden zijn en men is nog

---

14 Kuyper e.a. (2009), *Laat je nu horen!*

15 Onderzoek RIVM (2010)

16 Rainbow City Rotterdam/VU Medisch Centrum (2013), *Op weg naar een betere roze ouderenzorg*

altijd beducht voor negativiteit ten aanzien van homoseksualiteit. Om LHBT-emancipatie in de ouderenzorg te bevorderen is De Roze Loper in het leven geroepen, waarmee onder andere het COC zorginstellingen stimuleert om LHBT's die er verblijven én werken zich thuis te laten voelen.

In Dronten is helaas nog geen zorginstelling die meewerkt. Dit kan de gemeente actief stimuleren. Ook is het van belang om te zorgen voor LHBT-vertegenwoordiging in de seniorenraad, cliëntenraad en WMO-raad. Organisaties die door de gemeente worden ingehuurd om zorgtaken uit te voeren, dienen eveneens een actief LHBT-beleid te voeren.

Religies en religieuze instellingen

Veel religies staan in grondbeginsel niet positief tegenover (praktiserende) homoseksualiteit. Elk individu (en dus ook religieus vooraanstaand persoon) heeft het recht zijn of haar eigen mening daarover te verkondigen. Het is daarbij wel van belang dat deze mening binnen de kaders valt die de wet daarvoor stelt en niet ten koste gaat van een individuele LHBT'er. Het verspreiden van haatdragende boodschappen moet gesignaleerd en aangepakt worden. Daarnaast kan de gemeente haar tolerante en pro-LHBT boodschap ook in de richting van religieuze instellingen communiceren. We leven in een vrij land, waarin iedereen de levenskeuzes kan maken die hij of zij het beste vindt.

LHBT's met een religieuze achtergrond komen vaak in conflict met zichzelf en/of hun omgeving. Het is lastig (zometertijd onmogelijk) om hun religie te verenigen met hun seksuele geaardheid. Dit gaat veel verder dan een individueel probleem: vaak komt er uiteindelijk een moment waarop door de LHBT hulp ingeschakeld wordt. Het is van belang dat 'behandelende' professionals kennis hebben van zowel de LHBT- als religievraagstukken.

De LHBT dient niet gedwongen te worden een keuze te maken of 'geheersenspoeld' te worden, wat helaas nog al te vaak voorkomt, maar gestimuleerd te worden zelf zijn eigen weg te vinden. Voor een buitenstaander zijn deze problemen vaak ongrijpbaar. Daarom is het van belang dat zowel hulpverleners, ambtenaren als geestelijken deze LHBT's doorverwijzen naar een organisatie in de buurt die voldoende kennis en ervaring heeft.

Migranten

Bij LHBT-migranten (of LHBT-kinderen van migranten) spelen vergelijkbare problemen als in religieuze circuits. In de cultuur waar ze vandaan komen wordt homoseksualiteit niet getolereerd. Daarnaast verblijven in het asielzoekerscentrum veel mensen die vanwege (vervolgving voor) hun geaardheid gevlucht zijn uit hun vaderland.

Sport

Sport is dan ook belangrijk. Voor iedereen, dus ook voor LHBT's. Om verschillende redenen voelen zij zich vaak echter niet thuis bij reguliere sportverenigingen. Ze sporten niet minder dan hetero's, maar wel veel vaker individueel of op commerciële basis (fitness) en mijden team- en contactsporten uit angst voor discriminatie of nare reacties.¹⁷

De gemeente geeft veel steun aan sportverenigingen, zowel financieel als op andere manieren. De gemeente kan deze invloed gebruiken door sportverenigingen te wijzen op hun maatschappelijk belang (en dus verplichtingen). Verenigingen kunnen gestimuleerd worden om mee te werken aan de LHBT-emancipatie zoals die wordt ingezet vanuit landelijke sportorganisaties (bijvoorbeeld de KNVB). Daarnaast kan het

---

¹⁷ Onderzoek Muller Instituut (2003)

college in duidelijke taal optreden tegen spreekkoren die tijdens wedstrijden sporters of scheidsrechters uitschelden voor 'homo', 'flikker' of aanverwante termen. Met name bij het voetbal is dit op dit moment helaas eerder regel dan uitzondering.

Aanpak van discriminatie

Discriminatie is in Nederland grondwettelijk verboden, maar vaak bevindt discriminatie zich in een grijs gebied. Uitingen of beslissingen (denk bijvoorbeeld aan ontslag) zijn dan niet op één manier uit te leggen. Ze kunnen discriminerend zijn, maar ook andere (te verdedigen) oorzaken hebben of onder 'vrijheid van meningsuiting' vallen. Om discriminatie te voorkomen en aan te pakken, kan een helder anti-discriminatiebeleid van de gemeente helpen. Deze is dan van toepassing op de gemeentelijke organisatie, maar ook op de organisaties waarmee de gemeente (bijvoorbeeld via aanbestedingen) zaken doet.

Decentralisaties

Door de decentralisatie van verschillende taken van de rijksoverheid naar de gemeente komen ook veel LHBT-problemen bij de gemeente terecht. De gemeente (of uitvoerende instantie) zal daar adequaat mee om moeten kunnen gaan. De sociale uitgangspositie van LHBT's is anders dan die van hetero's: hun omgeving bevindt zich vaak op grotere afstand, zowel letterlijk als figuurlijk. Dit heeft gevolgen voor hulpverlening door hun omgeving én voor hun mate van zelfredzaamheid.

In het kader van de jeugdzorg is al omschreven dat jonge LHBT's vaker en met andere psychische klachten kampen. Maar er vindt naar verhouding ook meer 'onzichtbaar' huiselijk geweld plaats in traditionele gezinnen met LHBT-jongeren. Daarbij gaat

het niet alleen om lichamelijk geweld, maar bijvoorbeeld ook huwelijksdwang of genezingsrituelen en chantage om te voorkomen dat LHBT's voor hun omgeving uit de kast komen. Het is voor een instantie als buitenstaander lastig om dit te signaleren en vereist specifieke kennis en voorlichting om te bemiddelen en op te lossen. Wanneer jonge LHBT's uit huis geplaatst worden, is het extra belangrijk dat de plek waar ze terechtkomen homovriendelijk is én dat ze er de ondersteuning en voorlichting krijgen die ze nodig hebben.

Bij het uitvoeren van de participatiewet is extra aandacht nodig voor een veilig werkklimaat voor transgenders en LHBT's met een beperking. Transgenders hebben te maken met een langdurig traject van medische ingrepen en psychologisch onderzoek. Op de werkvloer dient daarvoor respect, ruimte en aandacht te zijn.

De decentralisaties bieden echter ook kansen. De gemeente kan effectievere maatregelen treffen om te voorkomen dat LHBT's buiten de boot vallen. Daarnaast kan LHBT-kennis een belangrijke rol spelen bij de keuze van de partijen die helpen bij de uitvoering. Andere gemeenten waarmee mogelijk een samenwerking wordt aangegaan, hebben vrijwel allemaal al een LHBT-emancipatiebeleid waardoor de gemeente op deze punten kan aansluiten.

Landelijke wetgeving

De landelijke wetgeving voorziet tegenwoordig in (nagenoeg) gelijke rechten voor LHBT's. Zo mogen ze trouwen, kinderen adopteren en sinds kort is er geen adoptieprocedure meer nodig voor de 'tweede' lesbische moeder. De praktische uitvoering van deze wetten kan flink bevorderd worden door de gemeente. Weigerambtenaren (zowel bij trouwen

als bijvoorbeeld het erkennen van een kind door de 'tweede' moeder) kunnen het halen van deze gelijke rechten flink tegenwerken en het verdient daarom de voorkeur dat de gemeente deze uitsluit. Een werknemer van de gemeente dient zijn taken naar behoren uit te voeren, zonder weigering vanwege persoonlijke opvattingen. Als de ambtenaar daarvoor te gewetensbezwaard is, is deze niet geschikt voor zijn functie.

Voorlichting op scholen is verplicht. Formeel is de gemeente daar niet voor verantwoordelijk, en ook niet bevoegd om scholen iets op te leggen, maar gemeente en scholen zijn nog op veel manieren aan elkaar verbonden. De gemeente kan voorlichting en emancipatie op scholen bevorderen door het actief te promoten en zelfs te faciliteren. Daarnaast kan de verantwoordelijk wethouder of burgemeester een schoolhoofd erop aanspreken wanneer anti-LHBT-uitspraken worden gedaan, zoals het ontkennen van homoseksualiteit.

Gratis LHBT-emancipatiebeleid

De belangrijkste zaken van het LHBT-emancipatiebeleid kunnen gratis worden uitgevoerd en vragen daardoor geen extra investering van gemeenschapsgeld in een tijd waarin overall op bezuinigd moet worden. Dit komt omdat deze maatregelen geïntegreerd kunnen worden in het huidige beleid. Ook voor de zichtbaarheid hoeft niet per definitie extra budget te worden vrijgemaakt als de gemeente LHBT-emancipatie actief betreft in de communicatie-uitingen die toch al worden ingezet.

Seksuele diversiteit kan met partners in gezamenlijke activiteiten worden opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan participatie in de GGD Jeugdmonitor en het aan de orde stellen van LHBT-problematiek in het driehoeksoverleg tussen politie, OM en de burgemeester.

Er zijn in de regio belangenorganisaties te vinden met een groot bestand aan vrijwilligers. Daarmee kan actief worden samengewerkt. Zie de bijlage voor meer gratis vormen van LHBT-beleid.

Meer informatie

Speciaal voor gemeenten heeft Movisie (instituut voor kennis en aanpak van sociale vraagstukken) een Roze Gemeentegids opgesteld. Daarin staan aanbevelingen op verschillende beleidsterreinen, maar ook praktijkvoorbeelden van andere (koploper) gemeenten. Deze kan besteld worden via www.movisie.nl. Voor specifiekere informatie kunnen onder andere de volgende organisaties worden geraadpleegd:

- Movisie
- COC (Nederland, of afdeling Zwolle/Flevoland)
- Ministerie van OC&W

Bijlagen:

1. Homo Beleid Test
2. Handreiking gratis LHBT-beleid voor gemeenten

